

**ZAMONAVIY VA SIFATLI TA'LIMNI YANADA RIVOJLANTIRISH, ILMIY
IZLANISHLAR ORQALI TARAQQIYOTGA MUNOSIB HISSA QO'SHISH
MUAMMOLARIGA BAG'ISHLANGAN XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN
TO'PLAMI**

24-25-aprel, 2025-yil

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ
КОНФЕРЕНЦИИ, ПОСВЯЩЕННОЙ ВОПРОСАМ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ
СОВРЕМЕННОГО И КАЧЕСТВЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ, А ТАКЖЕ
ВНЕСЕНИЯ ЗНАЧИМОГО ВКЛАДА В РАЗВИТИЕ ЧЕРЕЗ НАУЧНЫЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ**

24-25 апреля, 2025 года

**PROCEEDINGS OF THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL
CONFERENCE ON ADVANCING MODERN AND QUALITY EDUCATION AND
CONTRIBUTING TO DEVELOPMENT THROUGH SCIENTIFIC RESEARCH**

24-25 April, 2025

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**МИНИСТЕРСТВО ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ, НАУКИ И ИННОВАЦИЙ
РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН**

**MINISTRY OF HIGHER EDUCATION, SCIENCE AND INNOVATION
OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN**

OSIYO XALQARO UNIVERSITETI

АЗИАТСКИЙ МЕЖДУНАРОДНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ

ASIA INTERNATIONAL UNIVERSITY

**ZAMONAVIY VA SIFATLI TA’LIMNI YANADA RIVOJLANTIRISH,
ILMIY IZLANISHLAR ORQALI TARAQQIYOTGA MUNOSIB HISSA
QO‘SHISH MUAMMOLARIGA BAG‘ISHLANGAN XALQARO ILMIY-
AMALIY ANJUMAN TO‘PLAMI**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-
ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ, ПОСВЯЩЁННОЙ ВОПРОСАМ
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ СОВРЕМЕННОГО И КАЧЕСТВЕННОГО
ОБРАЗОВАНИЯ, А ТАКЖЕ ВНЕСЕНИЯ ЗНАЧИМОГО ВКЛАДА В
РАЗВИТИЕ ЧЕРЕЗ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ**

**PROCEEDINGS OF THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND
PRACTICAL CONFERENCE ON ADVANCING MODERN AND
QUALITY EDUCATION AND CONTRIBUTING TO DEVELOPMENT
THROUGH SCIENTIFIC RESEARCH**

BUXORO – 2025

Xulosa. Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, O'zbekistonda, xususan, Buxoro vohasida millatlararo munosabatlarning shakllanishi uzoq tarixiy jarayonning natijasidir. Bu jarayon asosan tinchlik, hamkorlik va madaniy uyg'unlik asosida rivojlangan. Zamonaviy davrda esa bu munosabatlarni saqlash va rivojlantirish davlat siyosati va jamiyatning asosiy vazifalaridan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston milliy ensiklopediyasi. Birinchi jild. Toshkent, 2000-yil.
2. https://uz.wikipedia.org/wiki/milliy-madaniy_markazlar
3. Qurbonova M. B. Buxoro vohasi millatlaro bag'rikenglik o'lkasi// Modernizatsiya, innovatsion taraqqiyot va tolerantlik rivoji istiqbollari. Respublika ilmiy konferensiya materiallari to'plami. 3-kitob. T., 2010. – B. 5.
4. Musayev D. O. Milliy siyosat va milliy-madaniy markazlar //Mustaqil O'zbekiston tarixining dastlabki sahifalari. (Davriy to'plam). № 3. – B. 155-156.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning "Millatlararo munosabatlar va xorijiy mamlakatlar bilan do'stlik aloqalarini yanada takomillashtirish chora tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni. Toshkent sh., 2017-yil 19-may, PF-5046-son. Ushbu Farmon "Xalq so'zi" gazetasining 2017-yil 23-maydagi 101 (6795)-sonida e'lon qilingan.
6. Karimov R. Milliy madaniyatlar ravnaqi. T., 1986. – B. 56.

O'ZBEKISTONDA ATROF-MUHITNI MUHOFAZA QILISH: ASOSIY TASHKILOTLAR VA ULARNING FAOLIYATI

*Yuldosheva Bibirajab Mirjonovna
Buxoro davlat universiteti t.f.f.d.(PhD), dotsenti*

Annotatsiya. Mazkur maqolada O'zbekistonda atrof-muhitni muhofaza qilishga mas'ul tashkilotlar, ularning tarixi va hozirgi kundagi faoliyati tahlil qilinadi. Atrof-muhit muhofazasi global muammo bo'lib, O'zbekiston ham bu borada muayyan choralarni amalga oshirmoqda. Ekologik barqarorlikni ta'minlash maqsadida mamlakatda ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish sohasida turli davlat va nodavlat tashkilotlar faoliyat yuritmoqda. Ushbu maqolada ana shu tashkilotlarning tarixi, faoliyat yo'nalishlari hamda ekologik muhofazaga qo'shayotgan hissasi haqida so'z yuritiladi. Shuningdek, xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik va kelgusidagi istiqbollar ham yoritiladi.

Kalit so'zlar: Atrof-muhit, Ekologiya, Muhofaza qilish, Davlat ekologik nazorati, Tabiiy resurslar, Iqlim o'zgarishi, Ekologik xavfsizlik, Chiqindilarni boshqarish, Havo ifloslanishi, Suv resurslari, Barqaror rivojlanish, Ekologik monitoring, Orolbo'yi ekologik tiklanish, Yashil makon, Ekologik qonunchilik, Ekologik partiya, Xalqaro hamkorlik, Ekologik muammolar, Organik dehqonchilik, Cho'llanishga qarshi kurash.

Annotation. This article analyzes the organizations responsible for environmental protection in Uzbekistan, their history, and their current activities. Environmental protection is a global issue, and Uzbekistan is implementing specific measures in this regard. To ensure ecological sustainability, various state and non-governmental organizations operate in the field of ecology and environmental protection in the country. This article discusses the history of these organizations, their areas of activity, and their contributions to environmental conservation. Additionally, cooperation with international organizations and future prospects are also highlighted.

Keywords: Environment, Ecology, Protection, State environmental control, Natural resources, Climate change, Environmental security, Waste management, Air pollution, Water resources, Sustainable development, Environmental monitoring, Aral Sea ecological restoration, Green space, Environmental legislation, Ecological party, International cooperation, Environmental issues, Organic farming, Combating desertification.

Kirish. Bugungi kunda atrof-muhit muhofazasi dunyo miqyosida eng dolzarb muammolardan biri hisoblanadi. Iqlim o'zgarishi, atmosfera ifloslanishi, suv va yer resurslarining kamayishi kabi ekologik muammolar O'zbekiston uchun ham katta ahamiyatga ega. Mustaqillik yillarida mamlakat ekologik barqarorlikni ta'minlash bo'yicha muhim qarorlar qabul qildi va shu sohada bir qator islohotlar amalga oshirildi.

O'zbekistonda ekologiyani muhofaza qilish bilan shug'ullanuvchi davlat va nodavlat tashkilotlar faoliyat yuritadi. Jumladan, O'zbekiston Respublikasi Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi asosiy mas'ul davlat organi hisoblanadi. Bundan tashqari, Davlat ekologik inspeksiyasi, O'zbekiston ekologik partiyasi hamda bir qator nodavlat notijorat tashkilotlari ham ekologik muhofaza yo'nalishida faoliyat olib bormoqda.

Natijalar va muhokamalar. O'zbekistonda atrof-muhitni muhofaza qilish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Mustaqillik yillaridan boshlab mamlakat ekologik barqarorlikni ta'minlash va tabiiy resurslardan oqilona foydalanish bo'yicha keng qamrovli islohotlarni amalga oshirib kelmoqda. Xususan, ekologik qonunchilikni takomillashtirish, ekologik monitoring tizimini rivojlantirish va davlat nazoratini kuchaytirish borasida muhim qarorlar qabul qilindi. Bugungi kunda O'zbekiston Respublikasida atrof-muhitni muhofaza qilish bo'yicha bir qator qonunlar va milliy dasturlar ishlab chiqilgan bo'lib, ular ekologik xavfsizlikni ta'minlashga qaratilgan.

Mamlakatda atrof-muhitni muhofaza qilishning huquqiy asoslari **1992-yil 9-dekabr** kuni qabul qilingan «Tabiatni muhofaza qilish to'g'risida»gi Qonuni orqali belgilangan. Ushbu qonun atrof-muhitni asrash, tabiiy resurslardan samarali foydalanish, ekologik ekspertiza va monitoring tizimini shakllantirish kabi yo'nalishlarni qamrab oladi. Bundan tashqari, O'zbekiston Respublikasining 1996 yil 27-dekabrda qabul qilingan «Atmosfera havosini muhofaza qilish to'g'risida»gi, **2000-yil 25-mayda** qabul qilingan «Ekologik ekspertiza to'g'risida»gi qonunlari ekologik nazoratni tashkil etish va ekologik xavfsizlik choralari belgilashda muhim ahamiyat kasb etadi. So'nggi yillarda O'zbekistonda ekologiya sohasida bir qator milliy dasturlar ishlab chiqilib, amalga oshirilmoqda. Xususan, «Yashil makon» umummilliy loyihasi doirasida mamlakat bo'ylab keng ko'lamli ko'kalamzorlashtirish ishlari olib borilmoqda [1]. Shuningdek, «Orolbo'yi ekologik tiklanish dasturi» ekologik muammolarni hal qilishga yo'naltirilgan muhim tashabbuslardan biri hisoblanadi.

Atrof-muhitni muhofaza qilish tizimida ekologik monitoring va davlat nazorati muhim ahamiyatga ega. O'zbekiston Respublikasida ekologik nazoratni amalga oshirish uchun maxsus tashkilotlar faoliyat yuritadi. Bu borada asosiy mas'uliyat O'zbekiston Respublikasi Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligiga yuklatilgan bo'lib, ushbu vazirlik ekologik siyosatni shakllantirish, atrof-muhit muhofazasi bo'yicha strategiyalarni ishlab chiqish va ularning ijrosini nazorat qilish vazifalarini bajaradi. Shuningdek, Davlat ekologik inspeksiyasi sanoat, qishloq xo'jaligi va transport sohalarida ekologik talablarning bajarilishini tekshiradi. Mamlakatda atmosfera havosi, suv resurslari, tuproq unumdorligi va chiqindilarni boshqarish bo'yicha monitoring tizimi ishlab chiqilgan bo'lib, bu jarayon doimiy nazorat ostida olib boriladi.

Ekologik xavfsizlikni ta'minlashda jamoatchilik ishtiroki ham muhim o'rin tutadi. O'zbekiston atrof-muhitni muhofaza qilish tizimini takomillashtirishda ekologik ta'lim va targ'ibot ishlariga katta e'tibor qaratmoqda. Mamlakatning ta'lim muassasalarida ekologik bilimlarni rivojlantirish, aholi orasida ekologik madaniyatni oshirish va ekologik muammolarga qarshi kurashish bo'yicha turli tadbirlar tashkil etilmoqda. So'nggi yillarda ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy tarmoqlarda ekologik masalalar bo'yicha turli loyihalar amalga oshirilmoqda. Xususan, «Ekoforum», «Yashil makon» kabi tashabbuslar orqali yoshlarning ekologik mas'uliyatini oshirishga qaratilgan ishlar olib borilmoqda [2].

O'zbekiston ekologik muhofazaga doir milliy strategiyalarni ishlab chiqish bilan bir qatorda xalqaro hamkorlikka ham katta e'tibor qaratmoqda. BMT, Jahon banki, Yevropa Ittifoqi kabi xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikda ekologik loyihalar amalga oshirilmoqda. Xususan, Orolbo'yi ekologik inqirozini yumshatishga qaratilgan dasturlar va iqlim o'zgarishiga moslashish bo'yicha xalqaro loyihalar doirasida muhim ishlar olib borilmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi atrof-muhitni muhofaza qilish bo'yicha asosiy davlat organi hisoblanadi. Ushbu vazirlik 2017-yilda O'zbekiston Respublikasi Davlat ekologiya qo'mitasi negizida tashkil etilgan bo'lib, hozirgi kunda ekologik siyosatni yuritish, ekologik nazoratni tashkil qilish hamda iqlim o'zgarishi bo'yicha milliy strategiyani ishlab chiqish bilan shug'ullanadi. Vazirlikning asosiy vazifalariga ekologik qonunlarning ijrosini ta'minlash, davlat ekologik ekspertizasini o'tkazish, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish bo'yicha chora-tadbirlarni amalga oshirish va ekologik muhitni sog'lomlashtirish kiradi. Shu bilan birga, ushbu tashkilot chiqindilarni boshqarish, suv va havo ifloslanishini kamaytirish bo'yicha turli milliy va xalqaro dasturlarni amalga oshiradi.

Ekologiya va atrof- muhitni muhofaza qilish sohasidagi nazorat bo'yicha inspeksiyasi esa mamlakatda ekologik qonunlarga rioya etilishini nazorat qiluvchi asosiy organ hisoblanadi. Ushbu inspeksiya sanoat, qishloq xo'jaligi, transport va boshqa sohalarda ekologik xavfsizlik me'yorlariga rioya etilishini tekshiradi hamda ekologik huquqbuzarliklarning oldini olish bo'yicha chora-tadbirlarni amalga oshiradi. Inspeksiya faoliyatining asosiy yo'nalishlaridan biri atmosfera havosi, suv resurslari va chiqindilarni boshqarish bo'yicha monitoring o'tkazishdir. Shu orqali atrof-muhitga zarar yetkazuvchi omillarni aniqlash va bartaraf etish choralari ko'riladi.

O'zbekiston Ekologik partiyasi ekologik siyosatni targ'ib etuvchi va aholining ekologik ongini shakllantirishga xizmat qiluvchi muhim tashkilotlardan biridir. Ushbu partiya 2019-yilda tashkil etilgan bo'lib, uning asosiy maqsadi mamlakatda barqaror rivojlanish tamoyillarini ilgari surish, ekologik huquqiy ongni oshirish va ekologik muhofaza yo'nalishida ijtimoiy tashabbuslarni ilgari surishdan iborat.

Mamlakatda nodavlat notijorat tashkilotlari ham ekologiya sohasida faoliyat olib borib, fuqarolik jamiyati ishtirokini kengaytirishga xizmat qilmoqda. Jumladan, «Ekosan» ekologik markazi, «Ekoforum» jamoat harakati kabi tashkilotlar ekologik muammolarni yoritish, aholining ekologik ongi va mas'uliyatini oshirish bo'yicha loyihalarni amalga oshirmoqda [3]. Shuningdek, xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikda atrof-muhitni muhofaza qilishga qaratilgan turli grant va dasturlar ishlab chiqilib, amalga oshirilmoqda.

Bugungi kunda yurtimizda atrof-muhitni muhofaza qilish tizimi va ushbu yo'nalishda faoliyat yurituvchi tashkilotlarning roli tobora kuchayib bormoqda. Mamlakatda ekologik barqarorlikni ta'minlash, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va atrof-muhit ifloslanishining oldini olish maqsadida keng qamrovli loyihalar va dasturlar ishlab chiqilgan. Ushbu tashabbuslar davlat, nodavlat tashkilotlar hamda xalqaro hamkorlik doirasida amalga oshirilmoqda.

So'nggi yillarda amalga oshirilayotgan eng yirik loyihalardan biri «Yashil makon» umummilliy dasturi bo'lib, bu tashabbus mamlakat bo'ylab ekologik muhitni yaxshilash va iqlim o'zgarishining oldini olishga qaratilgan. Ushbu loyiha doirasida millionlab daraxt ko'chatlari ekilib, shaharlardagi yashil hududlarni kengaytirish ishlari olib borilmoqda. Mazkur tashabbus shahar ekologiyasini yaxshilash, havo sifatini oshirish va aholining sog'lom turmush tarzini ta'minlashga xizmat qilmoqda. Shuningdek, ushbu dastur doirasida fuqarolar va tadbirkorlarni ekologik faoliyatga jalb etish, jamoatchilik nazorati va ekologik madaniyatni rivojlantirish masalalariga ham e'tibor qaratilmoqda.

Bundan tashqari, Orolbo'yi ekologik tiklanish dasturi ham mamlakatning ekologik siyosatida alohida o'rin tutadi. Orol dengizining qurishi nafaqat O'zbekiston, balki butun Markaziy Osiyo uchun ekologik inqirozga sabab bo'ldi. Mazkur muammoning salbiy oqibatlarini kamaytirish maqsadida O'zbekiston hukumati BMT va boshqa xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikda Orolbo'yi hududining ekologik barqarorligini ta'minlash bo'yicha dasturlarni amalga oshirmoqda. Xususan, ushbu hududda o'rmonzorlarni tiklash, cho'llanish jarayonining oldini olish va mahalliy aholini ekologik muhofazaga jalb etish ishlari olib borilmoqda. Orol dengizi tubiga saksovul va boshqa sho'rga chidamli o'simliklarning ekilishi orqali havodagi chang va tuz miqdorini kamaytirish hamda hududning iqlim sharoitini barqarorlashtirishga erishilmoqda.

Shuningdek, suv resurslaridan samarali foydalanish va ularning ifloslanishining oldini olish, suvni tejovchi texnologiyalarni joriy etish, chiqindilarni boshqarish masalasiga ham katta e'tibor qaratilmoqda. Hukumat tomonidan «nol chiqindi» tamoyiliga asoslangan yangi ekologik strategiyalar ishlab chiqilmoqda, bu esa ishlab chiqarish jarayonlarida chiqindilarni minimallashtirish va ularni qayta ishlash darajasini oshirishga qaratilgan.

O'zbekistonning ekologik tashabbuslari nafaqat milliy, balki xalqaro miqyosda ham dolzarb ahamiyat kasb etadi. Hukumat Jahon banki, Yevropa Ittifoqi, BMTning Atrof-muhit dasturi (UNEP) va boshqa xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikda ekologik barqarorlikni ta'minlash, iqlim o'zgarishiga qarshi kurashish va ekologik muammolarning oldini olish bo'yicha turli loyihalarni amalga oshirmoqda [4].

Mintaqamizning ekologiya sohasidagi asosiy xalqaro hamkorlardan biri Birlashgan Millatlar Tashkilotining Atrof-muhit dasturi (UNEP) hisoblanadi [4]. Ushbu tashkilot bilan hamkorlik doirasida mamlakatda ekologik barqarorlikni ta'minlash, suv resurslarini boshqarish va chiqindilarni qayta ishlash bo'yicha loyihalar amalga oshirilmoqda. Xususan, iqlim o'zgarishiga moslashish va ekologik muhofaza choralari kuchaytirish maqsadida O'zbekiston hukumati BMT doirasida ishlab chiqilgan turli xalqaro ekologik konvensiyalarni ratifikatsiya qilgan. Ulardan eng muhimlari — BMTning Iqlim o'zgarishi bo'yicha

Parij bitimi va Cho'llanishga qarshi kurash konvensiyasi bo'lib, O'zbekiston ushbu xalqaro hujjatlar asosida ekologik strategiyalarni shakllantirmoqda.

Shuningdek, Jahon banki va Osiyo taraqqiyot banki bilan hamkorlik doirasida atrof-muhitni muhofaza qilishga qaratilgan bir qator loyihalar amalga oshirilmogda. Bu loyihalar asosan suv resurslarini boshqarish, chiqindilarni qayta ishlash va ekologik energiya manbalarini rivojlantirishga qaratilgan. Xususan, Jahon banki tomonidan Orolbo'yi ekologik inqirozining salbiy oqibatlarini kamaytirish bo'yicha qo'llab-quvvatlanayotgan loyihalar doirasida hududda ekologik barqarorlikni tiklash ishlari olib borilmogda.

Bundan tashqari, Yevropa Ittifoqi bilan ekologik barqarorlik va yashil iqtisodiyotni rivojlantirish bo'yicha hamkorlik aloqalari tobora kuchayib bormogda. Yevropa Ittifoqining ekologik grant dasturlari doirasida mamlakatda ekologik texnologiyalarni rivojlantirish, chiqindilarni qayta ishlash tizimini takomillashtirish hamda suv va havo ifloslanishining oldini olishga qaratilgan loyihalar amalga oshirilmogda. Ushbu hamkorlik O'zbekistonning ekologik islohotlarini qo'llab-quvvatlash va barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish yo'lida muhim o'rin tutadi.

Xalqaro ekologik tashkilotlar bilan hamkorlikning yana bir muhim yo'nalishi ekologik ta'lim va jamoatchilik ishtirokini kengaytirishdan iborat. O'zbekiston ekologik ta'limni rivojlantirish bo'yicha UNESCO va boshqa xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikda turli loyihalarni amalga oshirmogda. Bu dasturlar doirasida maktab va oliy ta'lim muassasalarida ekologik ta'limni kuchaytirish, aholi orasida ekologik ong va madaniyatni oshirish, ekologik tadqiqotlarni qo'llab-quvvatlashga alohida e'tibor qaratilmogda.

O'zbekistonning xalqaro ekologik tashkilotlar bilan olib borayotgan faol hamkorligi ekologik barqarorlikni ta'minlash, ekologik muhofaza chora-tadbirlarini kengaytirish va global ekologik muammolarga qarshi kurashish borasida muhim qadam bo'lib xizmat qilmogda. Ushbu hamkorlik mamlakatda ekologik siyosatni takomillashtirish, ekologik xavfsizlikni ta'minlash va tabiatni muhofaza qilish bo'yicha ilg'or tajribalarni joriy etish imkonini bermogda. Xalqaro hamkorlikning kengayishi O'zbekistonning ekologik rivojlanish strategiyasini mustahkamlash bilan birga, kelajak avlodlar uchun barqaror ekologik muhit yaratishga xizmat qiladi.

O'zbekiston atrof-muhitni muhofaza qilish borasida bir qator islohotlarni amalga oshirib, ekologik barqarorlikni ta'minlash yo'lida muhim natijalarga erishib kelmogda. Biroq, mamlakatda ekologik muhofazaga doir qator muammolar hamon dolzarb bo'lib qolmogda. Ushbu muammolar tabiiy resurslarning kamayishi, havo va suvning ifloslanishi, chiqindilarni boshqarish masalalaridagi kamchiliklar, sanoat va qishloq xo'jaligining atrof-muhitga salbiy ta'siri bilan bog'liq. Mavjud muammolarni bartaraf etish, ekologik islohotlarni yanada chuqurlashtirish va barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish uchun uzoq muddatli strategik yondashuv zarur.

O'zbekiston uchun eng dolzarb ekologik muammolardan biri havo ifloslanishining yuqori darajada bo'lishidir. Sanoat ishlab chiqarishi, avtomobil transportining ko'payishi, ko'mir yoqilg'isi bilan ishlaydigan issiqlik elektr stansiyalarining faoliyati atmosferaga zararli moddalarning tarqalishiga sabab bo'lmogda. Xususan, Toshkent, Farg'ona vodiysi va yirik sanoat markazlarida havo ifloslanishining yuqori darajasi kuzatilmogda [5]. Bu holat aholining sog'lig'iga salbiy ta'sir ko'rsatib, nafas olish yo'llari kasalliklarining ortishiga sabab bo'lmogda. Ushbu muammoni hal qilish uchun ekologik toza energiya manbalaridan foydalanish, elektromobillarni keng joriy etish, sanoat korxonalarida chiqindi gazlarni kamaytirish bo'yicha qat'iy choralar ko'rish talab etiladi.

Suv resurslarining kamayishi va ifloslanishi ham O'zbekistonning asosiy ekologik muammolaridan biri hisoblanadi. Iqlim o'zgarishi natijasida mamlakatda suv resurslari tanqisligi tobora sezilarli darajaga yetmogda. Qishloq xo'jaligida suvdan tejamkor foydalanish tizimining to'liq shakllanmagani, daryolar va suv havzalarining ifloslanishi, shuningdek, yer osti suvlari darajasining pasayishi ushbu muammoni yanada keskinlashtirmogda. Suv resurslarini samarali boshqarish va ulardan oqilona foydalanish, irrigatsiya tizimlarini modernizatsiya qilish hamda suv tejovchi texnologiyalarni joriy etish mamlakat ekologik barqarorligini ta'minlashda muhim o'rin tutadi.

O'zbekistonda qishloq xo'jaligi faoliyati ham atrof-muhitga jiddiy ta'sir ko'rsatmogda. Paxta va bug'doy yetishtirishda kimyoviy o'g'itlardan ortiqcha foydalanish natijasida tuproq degradatsiyasi va sho'rlanishi yuzaga kelmogda. Bundan tashqari, chorvachilik va qishloq xo'jaligi chiqindilari ham ekologik muhitga salbiy ta'sir o'tkazmogda. Qishloq xo'jaligida ekologik toza texnologiyalarni joriy etish, organik dehqonchilikni rivojlantirish va yer resurslaridan samarali foydalanish bo'yicha kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Ekologik muammolarni hal qilish va barqaror rivojlanishga erishish uchun O'zbekiston uzoq muddatli ekologik strategiyani ishlab chiqishi lozim. Bu strategiya energiya samaradorligini oshirish, ekologik toza texnologiyalarni joriy etish, ekologik ta'lim va madaniyatni rivojlantirish hamda xalqaro hamkorlikni kengaytirish kabi yo'nalishlarni o'z ichiga olishi kerak. Shu bilan birga, ekologik qonunchilikni yanada kuchaytirish, ekologik me'yorlarga rioya qilishni nazorat qilish va davlat hamda xususiy sektor hamkorligini rivojlantirish zarur.

Xulosa. O'zbekiston ekologik barqarorlikni ta'minlash va atrof-muhitni muhofaza qilish borasida muhim islohotlarni amalga oshirib, xalqaro tajribaga tayangan holda yangi strategiyalarni joriy etmoqda. Mamlakatda ekologik qonunchilikni takomillashtirish, ekologik monitoring va nazorat tizimini rivojlantirish, barqaror rivojlanish tamoyillarini amalga oshirish borasida sezilarli yutuqlarga erishildi. Shu bilan birga, ekologik muammolar hali ham dolzarb bo'lib, ularni bartaraf etish uchun kompleks chora-tadbirlarni kuchaytirish zarur.

Atrof-muhitni muhofaza qilish borasida qabul qilingan huquqiy asoslar va davlat dasturlari mamlakatning ekologik xavfsizligini ta'minlashga xizmat qilmoqda. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi, Davlat ekologik inspeksiyasi hamda boshqa tegishli tashkilotlar atrof-muhit monitoringini olib borish, ekologik nazoratni kuchaytirish va tabiat resurslaridan oqilona foydalanish bo'yicha muhim rol o'ynamoqda. Bundan tashqari, O'zbekiston Ekologik partiyasi va nodavlat tashkilotlar ekologik ta'limni rivojlantirish, jamoatchilik ishtirokini kengaytirish va ekologik madaniyatni shakllantirish yo'nalishida faoliyat olib bormoqda.

Ekologik muammolarning oldini olish va ularni samarali hal qilish uchun mamlakat miqyosida yirik loyihalar amalga oshirilmoqda. «Yashil makon» umummilliy dasturi doirasida millionlab daraxt ko'chatlari ekilib, yashil hududlar kengaytirilmoqda. Orolbo'yi ekologik tiklanish dasturi doirasida cho'llanish jarayonining oldini olish, atmosfera changlanishini kamaytirish va mintaqadagi ekologik muhitni yaxshilash borasida muhim ishlar amalga oshirilmoqda. Suv resurslarini boshqarish, chiqindilarni qayta ishlash, ekologik toza texnologiyalarni joriy etish kabi yo'nalishlarda ham bir qator muhim chora-tadbirlar ko'rilmoqda.

Shu bilan birga, xalqaro hamkorlikning rivojlanishi O'zbekistonning ekologik strategiyalarini takomillashtirishga xizmat qilmoqda. Jahon banki, BMT, Yevropa Ittifoqi va boshqa xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikda amalga oshirilayotgan loyihalar ekologik barqarorlikni ta'minlash, tabiiy resurslardan samarali foydalanish va ekologik xavfsizlikni mustahkamlashga qaratilgan. Xalqaro ekologik konvensiyalarni ratifikatsiya qilish va ularning talablariga mos ravishda milliy qonunchilikni takomillashtirish mamlakatning ekologik islohotlarini jadallashtirishga xizmat qilmoqda.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekiston ekologik muhofaza bo'yicha muhim yutuqlarga erishgan bo'lsa-da, hali oldinda hal qilinishi lozim bo'lgan qator muammolar mavjud. Atrof-muhitni asrash bo'yicha samarali siyosat yuritish, xalqaro tajribadan foydalangan holda yangi ekologik texnologiyalarni joriy etish va barqaror rivojlanish tamoyillarini kuchaytirish mamlakatning ekologik kelajagini yanada mustahkamlashga yordam beradi. Ushbu yo'nalishdagi sa'y-harakatlar nafaqat hozirgi avlod uchun, balki kelajak avlodlar uchun ham qulay ekologik muhit yaratishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasida atrof-muhit holati va tabiiy resurslardan foydalanish to'g'risida milliy ma'ruza. (2008-2011 yillar) - Toshkent: Chinor ENK, 2013. – 258 bet.
2. O'zbekiston Respublikasida atrof-muhit holati va tabiiy resurslardan foydalanish to'g'risida milliy ma'ruza (1988-2007 yillar bo'yicha retrospektiv tahlil) - Toshkent: Chinor ENK, 2009. – 288 bet.
3. O'zbekiston Respublikasida atrof-muhit holati va tabiiy resurslardan foydalanish to'g'risida milliy ma'ruza (1988-2007 yillar bo'yicha retrospektiv tahlil) - Toshkent: Chinor ENK, 2009. – 288 bet.
4. **ООН Европейская экономическая комиссия. Обзор результативности экологической деятельности. Узбекистан.** (Серия обзоров результативности экологической деятельности, выпуск № 14). – Нью-Йорк и Женева: Организация Объединенных Наций, 2001. – 212 с.
5. Юлдошева Б. М. Экологик муаммолар: халқаро ҳамжамият муносабати ва тарихий ёндашув: Юлдошева Бибиражаб Миржонова Бухоро давлат университети докторанти //Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал. – 2021. – Т. 5.

2. TARIXIY TADQIQOTLAR VA UNING ENG SO'NGGI YUTUQLARI TA'LIM JARAYONINING ASOSI SIFATIDA

BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASHGA QARATILGAN MAQSADLAR Turdiyev Bexruz Sobirovich, Sotvoldiyev Jaxongir Sultonali o'g'li	111
GENDER TENGLIK VA MIGRATSIYA: MUAMMO VA YECHIMLAR Turdiyev Behruz Sobirovich, Mansurova Nigora Dmitriy qizi	113
SUDGA OID PSIXOLOGIK EKSPERTIZASINING RIVOJLANISH JARAYONI VA TARIXI Elov Ziyodullo Sattorovich, To'rayev Shaxriyor Ilg'or o'g'li.....	116
QADIMGI POYKENT HUDUDIDAN TOPILGAN MODDIY MADANIYAT NA'MUNALARI Ahmadov Ahmadjon Asror o'g'li, Jumayeva Marjona Doniyor qizi.....	118
G'UZOR BEKLIGIDAGI OZODLIK KURASHI MASALALARI VA UNDA AFG'ONISTONNING TUTGAN O'RNI Orziyev Mahmud Zayniyevich, Raxmatov Ramshod	120
BUXORO SHAHRI SUV TA'MINOTI VA SHAHAR HAYOTIDA TUTGAN O'RNI Naimov Ismat Nusratilloevich, Safarov Mirsaid G'ayrat o'g'li.....	122
OT BILAN BOG'LIQ O'YINLAR TARIXI VA MADANIYATIGA OID AYRIM MULOHAZALAR Ahrorbek A'zamjonovich Azizov.....	124
XX ASR BOSHLARIDA GERMANIYANING ERONDA TA'SIRINING OSHIB BORISHI XUSUSIDA Orziyev Mahmud Zayniyevich, Boltayev Oxun Obid o'g'li.....	127
BUXORO VOHASIDA MILLIY MADANIY MARKAZLAR FAOLIYATI Nafiddinova Xosiyat Ravshanovna	130
O'ZBEKISTONDA ATROF-MUHITNI MUHOFAZA QILISH: ASOSIY TASHKILOTLAR VA ULARNING FAOLIYATI Yuldosheva Bibirajab Mirjonovna.....	132
BUXORO TRIKOTAJ FABRIKASI TARIXI Utayeva Feruza Xolmamatovna	137
ZAMONAVIY MAHALLA - ETNOLOGIK TADQIQOT OBYEKTI SIFATIDA Sadullayev Umidjon Shokir o'g'li.....	140
NEMIS GAZETALARI VA KONSULLIK HISOBOTLARIGA KO'RA CEMAL POSHO: JISMONIY QIYOFASI VA SHAXSIY XUSUSIYATLARINING TAHLILI Asli Orunbayev	143
KAPITULYATSIYALARNING BEKOR QILINISHI: ITTIHOD VA TARAQQIY SIYOSATINING TARIXIY ASOSLARI VA NATIJALARI Asli Orunbayev.....	148
TARIX VA TA'LIM ENG SO'NGGI YUTUQLARNING O'QUV JARAYONIGA TA'SIRI Qodirov Farrux Ergash o'g'li, Boboqulova Durdona Sanjar qizi	151
O'ZBEKISTONDA TURIZM TARIXI:QADIMGI DAVRDAN HOZIRGACHA Bo'stonova Zilola Bo'ston qizi	155
BUXORO AMIRLIGI MADRASALARINING MODDIY TA'MINOTI MASALALARI Elmurodova Nigora Jobir Qizi.....	158
BUXORO VOHASIDA DINIY MAROSIM VA URF-ODATLARDAGI TRANSFARMATSIYA JARAYONLARINING ETNOGRAFIK TAHLILI Gulyamov Alisher Azizovich	161
JADIDCHILIK HARAKATI NAMOYONDALARI VA ULARNING FAOLIYAT Gulyamov Alisher Azizovich, Atoeva Munira Farxodovna	165
TARIX SAHIFALARIDA SOHIBQIRON AMIR TEMUR Gulyamov Alisher Azizovich, Xamidova Rayxonabegim Xaydar qizi.....	168
YANGI O'ZBEKISTONNING QISHLOQ XO'JALIGI SOHASIDAGI XALQARO HAMKORLIGI Jo'rayeva Donoxon Metinboyevna.....	171
НОВЫЕ МЕТОДОЛОГИИ В ИСТОРИЧЕСКОЙ НАУКЕ: ЦИФРОВАЯ ИСТОРИЯ, КОЛИЧЕСТВЕННЫЙ АНАЛИЗ И ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИИ Каримов Сухроббек Юсупович.....	175
O'ZBEKISTON SSRDA KOLLEKTIVLASHTIRISH SIYOSATINING PAXTACHILIKKA TA'SIRI Haqqulov Mehriddin Yunus o'g'li	178
BUXORO AMIRLIGIDA HARBIY ISH TARIXINING ZAMONAVIY TADQIQOTLARI Haqqulov Mehriddin Yunus o'g'li, Qosimov Umidjon Ismatillo o'g'li	180
THE DEVELOPMENT OF THE SCIENCE OF HADITH IN HISTORICAL ANALYSIS Haqqulov Mehriddin Yunusovich, Sadulloeva Moxinur Sadullo qizi	183
QORAQALPOG'ISTONDA 1930-1936 YILLARDAGI IJTIMOY O'ZGARISHLARNING TARIXIY TAHLILI Madreymov Farxat Maxsetbaevich.....	184